

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

پرورش دام

رشته امور دامی

گروه تحصیلی کشاورزی

زمینه کشاورزی

شاخه آموزش فنی و حرفه‌ای

شماره درس ۴۸۵۷

۶۳۶ پرورش دام/مؤلفان: جهان‌شاه ایرانپورطاری... [و دیگران] - [ویرایش دوم] / بازسازی و
تجدیدنظر: کمیسیون برنامه‌ریزی و تألیف رشته امور دامی. - تهران: شرکت چاپ و نشر کتابهای
درسی ایران، ۱۳۹۵. ۵۷۸ پ ۱۳۹۵

۱۹۰ ص. : مصور. - (آموزش فنی و حرفه‌ای؛ شماره درس ۴۸۵۷)

متون درسی رشته امور دامی گروه تحصیلی کشاورزی، زمینه کشاورزی.

۱. دامپروری. الف. ایرانپورطاری، جهان‌شاه. ب. ایران. وزارت آموزش و پرورش.

کمیسیون برنامه‌ریزی و تألیف کتابهای درسی رشته امور دامی. ج. عنوان. د. فروست.

همکاران محترم و دانش آموزان عزیز :
پیشنهادات و نظرات خود را درباره محتوای این کتاب به نشانی
تهران - صندوق پستی شماره ۴۸۷۴/۱۵ دفتر تألیف کتاب های درسی
فنی و حرفه ای و کاردانش، ارسال فرمایند.

info@tvoccd.sch.ir

پیام نگار (ایمیل)

www.tvoccd.sch.ir

وبگاه (وبسایت)

این کتاب با توجه به برنامه سالی - واحدی در فروردین ماه سال ۱۳۷۹ توسط کمیسیون
تخصصی برنامه ریزی و تألیف رشته امور دامی بازسازی و تجدید نظر گردید.

وزارت آموزش و پرورش سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی

برنامه ریزی محتوا و نظارت بر تألیف : دفتر تألیف کتابهای درسی فنی و حرفه ای و کاردانش

نام کتاب : پرورش دام - ۴۶۴/۲

مؤلفان : جهانشاه ایرانپورطاری ، محمدرضا رامیاد، منوچهر والی زاده و

عباس ملا احمد نجم آبادی

آماده سازی و نظارت بر چاپ و توزیع : اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

تهران : خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن : ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار : ۸۸۳۰۹۲۶۶، کدپستی : ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹،

وبسایت : www.chap.sch.ir

صفحه آرا : صغری عابدی

طراح جلد : محمدحسن معمار

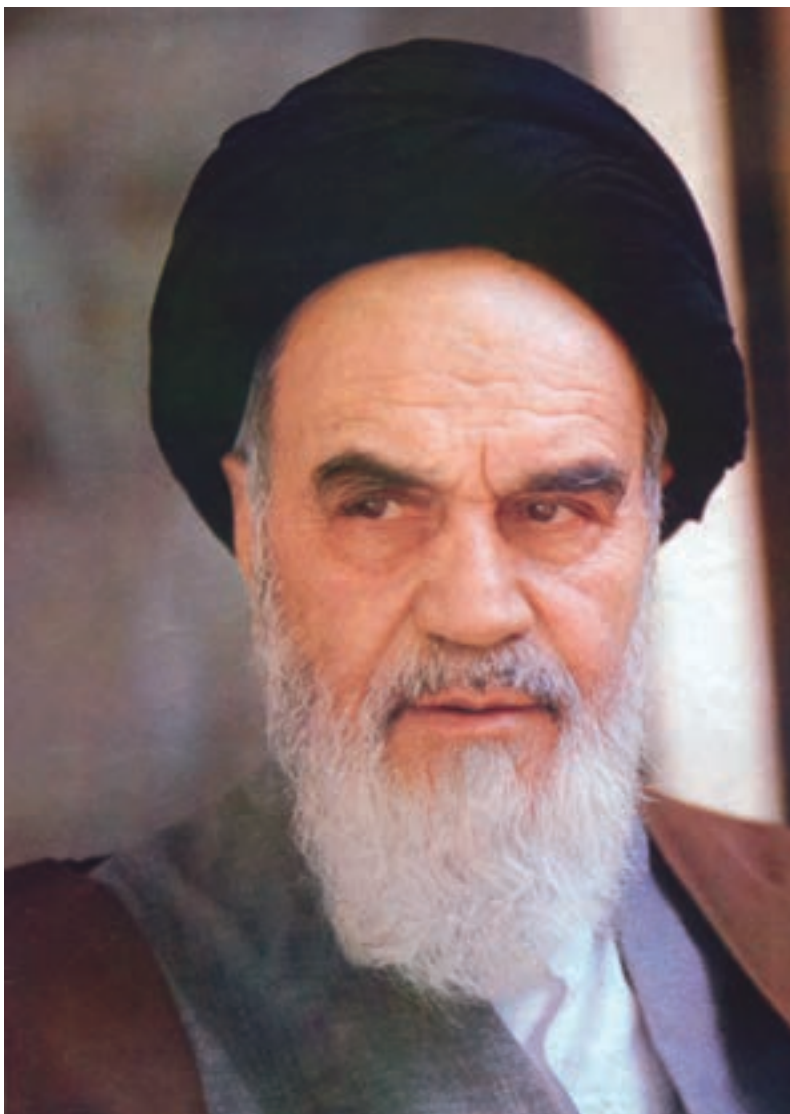
ناشر : شرکت چاپ و نشر کتابهای درسی ایران : تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروپخش)

تلفن : ۵ - ۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار : ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی : ۳۷۵۱۵-۱۳۹

چاپخانه : شرکت چاپ و نشر کتابهای درسی ایران « سهامی خاص »

سال انتشار : ۱۳۹۵

حق چاپ محفوظ است.

اول باید اخلاصتان را قوی بکنید، ایمانتان را قوی بکنید،... و این
اخلاص و ایمان، شما را تقویت می کند و روحیه شما را بالا می برد و نیروی
شما جوری می شود که هیچ قدرتی نمی تواند (با شما) مقابله کند.
امام خمینی (ره)

فهرست

مقدمه

۱ فصل اول — اصول پرورش دام

۲۸ فصل دوم — پرورش گاو و گاومیش

۹۳ فصل سوم — پرورش گوسفند و بز

۱۵۲ فصل چهارم — پرورش شتر

۱۶۷ فصل پنجم — پرورش اسب

۱۸۸ واژه نامه

۱۹۰ منابع

مقدمه

در حال حاضر تولید مواد غذایی در دنیا، یکی از مشکلات اساسی کشورها مخصوصاً کشورهای در حال توسعه به شمار رفته و طبق پیش بینی محققین این مسئله در آینده حادث تر نیز خواهد شد. مطالعات مختلف نشان می دهد که جمعیت دنیا به سرعت در حال افزایش است.

مواد غذایی مورد استفاده در تغذیه انسان دارای دو منشأ گیاهی (از قبیل گندم، برنج، جو، میوه جات، سبزیجات و غیره) و حیوانی (مانند شیر، گوشت، تخم مرغ) می باشد. علم تغذیه ثابت کرده است که انسان برای حفظ سلامت و تندرستی خود روزانه احتیاج به میزان معینی پروتئین و بخصوص نوع حیوانی آن دارد. در اغلب کشورهای جهان تولید و تهیه پروتئین گیاهی به آسانی صورت می گیرد و حال آنکه تأمین پروتئین حیوانی در حد مورد نیاز نبوده و بدین ترتیب روزبه روز کمبود پروتئین حیوانی در اکثر کشورها آشکارتر می گردد.

فرآورده های فرعی حاصل از پرورش دام نظیر پشم، پوست و غیره در تأمین نیازمندیهای جوامع بشری اهمیت به سزایی دارد. با تغییر شکل دادن الیاف پشم منسوجات و فرآورده هایی تولید می گردد که انسان برای تهیه پوشاک، پتو، قالی و غیره استفاده می کند. همچنین پوست دامهای کشتار شده ماده اولیه صنعت چرم سازی را تأمین می نماید.

بدین ترتیب لزوم حمایت و توسعه بخش دامپروری برای تأمین نیاز بشر به مواد پروتئینی و سایر تولیدات دامی روشن می گردد. در سالهای اخیر با استفاده از روشهای اصلاح نژاد در افزایش و بهبود تولیدات دامی موفقیت های چشمگیری به دست آمده است. بطور مثال هم اکنون نژادهای اصلاح شده گاو شیری چند برابر اجدادشان در سال شیر تولید می کنند. علاوه بر این همراه با بهبود کیفیت نژادها در مورد تهیه جیره های غذایی متعادل و مناسب و همچنین در مورد نحوه رعایت اصول بهداشت برای دامها مطالعات فراوانی انجام گرفته که منجر به افزایش تولید در این بخش گردیده است.

هدف کلی کتاب

شناخت اصول پرورش دام و کاربرد آنها.